

Utrikesutskottets betänkande

1978/79:14

med anledning av motion om erkännande av Demokratiska sahariska arabrepubliken

Motionen

I motionen 1977/78:1013 av Bonnie Bernström (fp) hemställs att riksdagen hos regeringen anholder om att Sverige erkänner den Demokratiska sahariska arabrepubliken.

Bakgrund

Utskottet behandlade för ett år sedan ett motionsyrkande av motsvarande innebörd, som avlogs av riksdagen.

I fjolårets betänkande i ärendet, UU 1977/78:2, lämnades en utförlig redogörelse för det spanska tillbakadragandet från Västra Sahara i början av år 1976 och områdets omedelbara annektering av Marocko respektive Mauretanien, den västsahariska befrielseströrelsen Frente POLISARIO:s gerillakrig och proklamering av områdets självständighet under namnet Demokratiska sahariska arabrepubliken, Förenta nationernas och den afrikanska enhetsorganisationen OAU:s fleråriga behandling av frågan om Västra Saharas avkolonisering liksom för den svenska hållningen till denna fråga m. m.

Sverige har i FN hävdat det västsahariska folkets rätt till självbestämmande och verkat för en fredlig förhandlingslösning av frågan. Sverige har också lämnat omfattande humanitärt bistånd till de västsahariska flyktingarna i Algeriet via olika internationella hjälporganisationer.

Utskottet avvisade i fjol tanken på ett erkännande av den av POLISARIO proklamerade Demokratiska sahariska arabrepubliken under hänvisning till de principer som enligt internationell rätt och svensk praxis tillämpas när det gäller erkännande av stater och upprättande av diplomatiska förbindelser med dessa.

Sedan frågan sist behandlades i riksdagen har några avgörande förändringar i läget inte inträffat.

Trots vissa militära framgångar håller POLISARIO alltjämt inga städer eller större orter i Västra Sahara. Exilregeringen och den till denna knutna folkrepresentationen befinner sig liksom ett stort antal västsahariska flyktingar i Algeriet.

Det synes i dag tveksamt om någondera av parterna kan uppnå ett rent militärt avgörande av konflikten. Den allmänna situationen har emellertid påverkats av den statskupp som inträffade i Mauretanien i juli i år och som ledde till att POLISARIO frigav ett antal mauretanska krigsfångar och avbröt

sina operationer i den del av Västra Sahara som annekterats av Mauretanien. Syftet var uppenbarligen att utröna den eventuella förhandlingsviljan på mauretansk sida, där den ekonomiska situationen länge varit pressad och ytterligare försvårats av gerillakriget. Det återstår att se i vad mån de fredskontakter som tagits på detta avsnitt kommer att leda till någon förhandlingsuppgörelse.

Striderna mellan Marocko och POLISARIO synes fortsätta ungefär som hittills, och det tycks av denna anledning alltså också råda samma spända förhållande som förut mellan Marocko och Algeriet, något som också tagit sig tydliga uttryck under FN-, OAU- och andra internationella konferenser.

Västra Sahara eller Demokratiska sahariska arabrepubliken uppges hittills ha erkänts av 17 stater, varav 12 afrikanska.

Vid OAU:s utrikesministermöte sommaren 1976 beslöt en majoritet att kräva Västra Saharas omedelbara frigörelse och självständighet. Ett därpå följande statschefsmöte inom OAU ersatte dock detta beslut med ett annat, enligt vilket frågan om Västra Saharas framtid skulle göras till föremål för ett särskilt toppmöte inom OAU. Detta speciella toppmöte har under olika förevändningar flera gånger skjutits på framtiden. Uppenbart är att Västra Sahara-frågan utgör en stark påfrestning på den enighet man inom OAU och arabvärlden strävar efter att upprätthålla.

Frågan om Västra Saharas avkolonisering och självständighet har flera gånger bollats fram och tillbaka mellan OAU och FN. Också de alliansfria staternas organisation har intresserat sig för frågan men inte kunnat komma fram till någon entydig hållning.

FN:s generalförsamling antog hösten 1977 enhälligt en resolution som hänvisade till OAU:s beslut att ägna Västra Sahara-frågan ett särskilt toppmöte och uppmanade OAU:s generalsekreterare att hålla FN underrättat om OAU:s vidare åtgärder i frågan. Frågan står också på dagordningen för den nu pågående generalförsamlingen i FN där den behandlas i dagarna.

Utskottet

Enligt svensk uppfattning måste ett avgörande om Västra Saharas framtid bygga på verkliga konsultationer av områdets befolkning och överensstämma med dess fritt uttalade önskemål. Kriget i Västra Sahara liksom de många västsahariska flyktingarna i Algeriet vittnar om att sådana krav inte blivit tillgodosedda. Också FN:s generalförsamling uttalade i ingressen till sin resolution i Västra Sahara-frågan hösten 1977 sin anslutning till principen om folkens självbestämmanderätt i enlighet med FN:s kolonialdeklaration. Det är utskottets förhoppning att frågan skall bringas till sin lösning antingen inom OAU:s eller inom FN:s ram på ett sätt som tillgodoser både självbestämmanderätten och intresset av fred och stabilitet i Nordvästafrika.

Motionen 1013 förespråkar ett svenskt erkännande av den av befrielse-

relsen Frente POLISARIO proklamerade Demokratiska sahariska arabrepubliken. Utskottet tog förra året ställning till ett motsvarande yrkande och erinrade då om de principer som enligt internationell rätt och svensk praxis tillämpas när det gäller erkännande av stater. Till de kriterier som därvid bör vara uppfyllda hör främst att den regering som avses skall utöva en effektiv kontroll över staten i fråga och ha uppnått ett rimligt mått av självständighet utåt samt stabilitet inåt. Det är uppenbart att dessa villkor inte är uppfyllda vad beträffar Västra Sahara och dess exilregering. Motionen avstyrks därför.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1977/78:1013.

Stockholm den 28 november 1978

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), Anna Lisa Lewén-Eliasson (s), Erik Adamsson (s), Anna-Lisa Nilsson (c), Sture Palm (s), Georg Åberg (fp), Olle Göransson (s), Gunnel Jonäng (c), Ingrid Sundberg (m), Sture Ericson (s), David Wirmark (fp), Karin Söder (c), Jan Bergqvist (s), Ulla Tillander (c) och Axel Andersson (s).

